

23. Рябенко С. Віроломство генерала Галлера. Чи був дозвіл на використання «Блакитної армії» проти українців? // Історична правда. 12 квітня 2020. Спецпроект «Українська революція 1917 – 1921».
24. Липовецький С. Невідомий солдат із львівського Личакова // Тиждень. – №46 (626). – 14 листопада 2019.

Черевко Віктор **ПОДІЛЬСЬКИЙ «ПАГАНІНІ ГІТАРИ»**

«Він пронісся на горизонті гітарного світу, як сяючий метеор.»

В.Русаков про М.Соколовського

Народився Марко Соколовський 25 квітня 1818 року на Надроссі в Погребищі (за іншими даними у с. Спичинці Погребищенського району), яке на той час було у складі Київської губернії Бердичівського повіту, у знатній польській родині.

Музикою хлопчина почав займатися з раннього дитинства. Батьки сприяли навчанню сина гри на скрипці та віолончелі. Однак його захопила іспанська шестиструнна гітара, звучання якої почув, від група циган. Всупереч волі батьків, Марко придбав інструмент, однак синове захоплення осуджували, як таке, що компрометує знатний рід. Через конфлікт з батьками Марко залишив домівку і долучився до мандрівних циган, від яких взяв перші значущі уроки гри на гітарі. Далі музикант самостійно оволодівав мистецтвом гри на гітарі, удосконалюючи свою майстерність протягом всього життя.

Свої юні роки Марко Соколовський провів у Вільно (нині Вільнюс), у якому певний час навчався. Концертну діяльність розпочав у 1841 р. в Житомирі. Згодом на його концертах рукоплескали Вільно, Київ, Одеса. Популярним, завдяки своїм концертам, Соколовський став і у Москві у 1847 р. Незважаючи на успіх своїх виступів, Соколовський розуміє: щоб закріпити свою популярність, потрібна копійка робота по удосконаленню техніки гри на улюбленому інструменті та добору і відпрацюванню репертуару, після чого він повертається на батьківщину і протягом кількох років вдосконалює майстерність гри на гітарі.

Про концерти віртуоза гітари Марка Даниловича відгукалися з великим захопленням, адже його виняткова техніка гри привертала до себе багато прихильників. Гра Соколовського вражала сучасників, і залишалася нерозгаданою таїною чарівність її звуків. Рецензент «Московских ведомостей» писав: «Кто бы мог поверить, что «Венецианский карнавал» Паганини может быть передан на гитаре со всем своим разнообразием, со всею своею причудливостью.. Нам никогда не случалось слышать подобного гитариста...»

Марко Данилович був першим хто виконував твори Шопена на гітарі на Заході. Відомий російський піаніст, педагог і композитор Дюбюк так відгукнувся про гру М.Соколовського: «Если бы вы послушали, как он исполнял Шопена, вы бы подумали, что Шопен писал исключительно для гитары!»

На початку 50-х років музикант продовжує успішні виступати по всій Росії. Він грав з оркестром, з фортепіано, соло. В його концертах, зокрема, брали участь — оркестр Сакса, віолончеліст Давидов, піаніст Плотніков, скрипаль Гербер, співаки Владиславлев,

Божановський. Він грав у найпрестижніших концертних залах Європи — у Варшаві, Лондоні, Парижі, Брюсселі, Берліні, Дрездені, Відені, в Міланському театрі.

41-річному М.Соколовському у Відні було вручено диплом, в якому він іменувався першим гітаристом Європи. За поетичність, натхненність гри французи називали його «Паганіні гітари», італійці — «Боттезіні гітари», англійці — «королем гітаристів».

Ще за життя М.Д.Соколовського, талант якого прославив вітчизняну музичну культуру, підкорив світ, багато хто намагався пояснити причини його нечуваного успіху. «Виртуозність отнюдь не была исключительно музыкальной чертой Соколовского, – писал, зокрема, В.Русанов, – и не она вызывала слезы и рыдания среди его слушателей!... Глубокое понимание музыки, бездна чувств и выразительности, певучесть, блеск, – словом все, что может дать музыка, есть секрет успеха Соколовского. Из под его пальцев лились не звуки, а песня или повесть со смыслом и словами, до глубины души потрясших слушателя, не ожидающего ничего подобного...» Марко Данилович прожив свої останні роки у Литві, де для популяризації його імені викладач Каунаського музичного училища Ю. Рімкавічюс доклав дуже багато зусиль.

Прощальний публічний концерт Марка Даниловича відбувся у Петербурзі (1877) в залі Придворної співочої капели. Хвороба на жаль не дозволила йому більше вийти на сцену. Помер король гітаристів 25 грудня 1883 року у Вільнюсі. Похований на цвинтарі Расу, неподалік від поховання литовського композитора і художника Чюрльоніса.

Марко Соколовський завжди був дуже скромним, жив здебільшого заробітками від уроків на гітарі. Але й з того мізерного заробітку виплачував стипендію одному із вихованців Московської консерваторії. До останнього подиху він жив гітарою. Іноді вечорами він сідав біля відкритого вікна і грав, зупиняючи і приваблюючи незвичайними звуками своєї гітари натовпи слухачів.

З роками вітри й негоди зрівняли могилу «Паганіні гітари», призабулося ім'я того, хто дав гітарі зоряне майбутнє на віки. І знову ж, завдячуючи ентузіазмові литовського послідовника музи нашого земляка Ю.Римкявічюса, було віднайдено могилу Великого Маестро і разом зі студенткою Вільнюського художнього інституту Реґіною Маркяліте реставрували пам'ятник і барельєф М.Д.Соколовського.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Архівний зразок газети https://uk.wikipedia.org/wiki/Соколовський_Марко_Данилович

Рева Ларуса

РЕЛІГІЯ, ЗВИЧАЇ І ВІРУВАННЯ – ВАЖЛИВІ ОБЕРЕГИ НА НИВІ ВІДРОДЖЕННЯ ДУХОВНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

В статті на основі тривалих досліджень аналізується проблема впливу словесного оберегу на ідентичність українців, їх самосвідомість, подекуди волевиявлення, віковичне прагнення до здобуття свободи та незалежності від іноземного панування.